

دخلوخروج

شنبه ۶مهر ۱۳۹۸ - شماره ۳۵

خراسان شماره ۲۰۲۰۶

پرونده روز

سوال : متاسفانه من بنا به دلایلی مجبور شده ام که مهریه ام را به اجرا بگذارم اما در سند ازدواج مان در قسمت مهریه نوشته شده است عندالاستطاعه این به چه معناست؟ یعنی همسر من می تواند از دادن مهریه شانه خالی کند؟

پاسخ : درمهریه عندالاستطاعه زن نمی تواند در هر شرایط و هر زمانی که اراده کند، مهریه اش را دریافت نماید. در چنین

تفاوت مهریه عندالاستطاعه وعند المطالبه چیست؟

شرایطی در صورتی که زن مهریه بخواهد باید خودش ثابت کند که مرد دارای دارایی و اموال جهت پرداخت مهریه است و نیازی نیست که مرد برای دادگاه دلیل بیاورد که امکان پرداخت مهریه را ندارد. در صورتی که در مهریه عندالمطالبه زوجه می تواند در هر زمانی بعد از جاری شدن عقد درخواست تمام یا بخشی از مهریه خود را بکند. در بخشنامه جدید در خصوص مهریه باید گفت که در عقد نکاح و درباره مهریه اصل بر دین زوج نسبت به

بازخوانی چالش ۹ ساله شناسایی یارانه بگیران و دور جدید اقدامات دولت برای حذف یارانه ثروتمندان

هراس بانکی دولت برای شناسایی یارانه بگیران

پیش بینی کسری بودجه بیش از ۶۰ هزار میلیارد تومانی انگیزه خوبی شده است تا دولت حذف یارانه پردرآمدها را این بار جدی تر بگیرد. اقدامی که پس از ۹ سال افت و خیز، دوباره نقل محافل رسانه ای و مردم شده است. اما هنوز به نظر می رسد که دولت به هر دلیل اعم از ضعف های اجرایی یا شاید مصلحت اندیشی های سیاسی، احتیاط شدیدی در حذف یارانه غیر نیازمندان دارد. به طوری که به جای سه دهک وعده داده شده، حدود ۷۰۰ تا ۸۰۰ هزار نفر قرار است در مهرماه از فهرست یارانه بگیران خط بخورند. با این حال، آغاز این طرح می تواند به نتایج خوبی در پیشبرد سیاست های یارانه ای همزمان با سیاست های مالیاتی منتهی شود. به این شرط که دولت از لاک احتیاطی بیرون بیاید و به سوی نظام جامع رفاهی مبتنی بر شناخت دقیق و فعال از وضعیت مالی و اقتصادی خانوارها با مجموع اطلاعات مصرف، درآمد و ثروت گام بردارد. در این گزارش به بهانه آغاز دور جدید حذف یارانه ها به مرور پیشینه و نکات قابل تامل در این راستا خواهیم پرداخت.

محمد حقگو
روزنامه نگار

کار نیمه تمام ۹ ساله برای هدفمندی واقعی یارانه ها

شاید آن هنگام در اواخر آذر ۸۹ که محمود احمدی نژاد رئیس جمهور دولت دهم در تلویزیون حضور یافت و آغاز طرح هدفمندی یارانه ها و توزیع یارانه نقدی را اعلام کرد، هیچ کس فکر نمی کرد که این طرح به یکی از جنجالی ترین و پرچالش ترین طرح های اقتصادی چند دهه اخیر اقتصاد ایران تبدیل شود.

طرحی که بعد از یک دوره ناموفق خوشه بندی اقتصادی خانوار، اجرا شد. دولت دهم بعد از آغاز این طرح، با عمومی اعلام کردن پرداخت یارانه نقدی به خانوارها، تلاش کرد تا با تشکیل بانک اطلاعات خانوار ایرانیان برای هدفمندی واقعی یارانه ها گام بردارد. با این حال، این اقدامات به نتیجه نهایی نرسید.

در آغاز دولت یازدهم، بنا بر تکلیف قانون بودجه سال ۹۳، بنا بر این شد تا یارانه نقدی صرفاً به سرپرستان خانوارهای متقاضی که به تشخیص دولت، نیازمند دریافت یارانه باشند پرداخت شود. دولت مکلف شد مجموع درآمد سالانه برای حذف خانوارهای غیر نیازمند را اعلام کند. همچنین از افراد متقاضی دریافت یارانه ثبت نام به عمل بیاید و چنان چه معلوم شود اشخاص با درآمد بیشتر از مبلغ تعیین شده اقدام به دریافت یارانه کرده اند، به میزان سه برابر یارانه دریافتی، جریمه شوند. در این باره طیب نیا وزیر اقتصاد وقت، در سال ۹۳ به صراحت اعلام کرد؛ ۱۰ میلیون نفر از دهک های بالایی شناسایی شده اند. ولی سرنوشته حذف یارانه این افراد هیچگاه مشخص نشد. از آن سال به بعد تاکنون تکلیفی مشابه، در بودجه های سالانه برای دولت نیز تعیین شد اما این اقدام مهم برای تعدیل نسبی نابرابری های اقتصادی هیچ گاه جامه عمل به خود نپوشید.

آمارهای متناقض از جمعیت یارانه بگیر

اگر بگوییم یکی از عوامل اصلی حذف نشدن یارانه غیر نیازمندان در این سال ها، ناتوانی در شناسایی و تفکیک آن ها بوده است، سخنی به گراف نگفته ایم. حتی به نظر می رسد وضعیت بدتر بوده و دولت آمار چندان دقیقی از تعداد یارانه بگیرها را نیز اعلام نکرده است. به عنوان مثال در سال ۹۳، در یک مرحله دوباره از خانوارهای متقاضی یارانه نقدی ثبت نام شد و بیش از سه میلیون نفر در مقابل ۷۳ میلیون نفر ثبت نام کننده، از دریافت یارانه نقدی انصراف دادند. به گزارش تسنیم، به نقل از گزارش تفریع بودجه سال ۹۴، تعداد یارانه بگیران در پایان سال ۹۴ نیز در حدود ۷۰ میلیون نفر بوده است. اما رئیس سازمان هدفمندی یارانه ها در خردادماه امسال، تعداد جمعیت یارانه بگیر در کشور را بیش از ۷۸ میلیون نفر عنوان کرده است که نشان می دهد آمار جمعیت یارانه بگیر در سه سال، بیش از هشت میلیون نفر افزایش یافته است. موضوعی که با توجه به آمار و ارقام جمعیتی کشور، غیر منطقی به نظر می رسد.

استارت آهسته دور جدید حذف پردرآمدها

با همه این اوصاف، پیش بینی کسری بودجه بیش از ۶۰ هزار میلیاردتومانی در امسال، محرک مناسبی شد تا دولت مجدداً به میز حذف یارانه ثروتمندان برگردد. در این باره شریعتمداری وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی از حذف با احتیاط یارانه سه دهک تا

ربیعی: سخنگوی دولت، در آغاز اجرای دور جدید این طرح، از قطع یارانه ۷۰۰ تا ۸۰۰ هزار نفر (۲۰۰ هزار خانوار) که درآمد بالای میلیاردی در سال دارند به عنوان نخستین گروه کاندیدای حذف خبر داد و به صراحت اعلام کرد که الان زمینه برای قطع یارانه ۳ دهک فراهم نیست

مهرماه خبر داد اما باز شواهد و قرائن موجود حاکی از این است که همچنان دور موتور دولت برای این طرح اساسی، پایین است. به طوری که ربیعی سخنگوی دولت، در آغاز اجرای دور جدید این طرح، از قطع یارانه ۷۰۰ تا ۸۰۰ هزار نفر (۲۰۰ هزار خانوار) که درآمد بالای میلیاردی در سال دارند به عنوان نخستین گروه کاندیدای حذف خبر داد و به صراحت اعلام کرد که الان زمینه برای قطع یارانه سه دهک فراهم نیست.

چه کسانی حذف می شوند؟

شاید بشود گفت در دور جدید حذف یارانه خانوارهای غیر نیازمند، برای نخستین بار از معیارهای نسبتاً جامعی استفاده خواهد شد. بر این اساس شاخص هایی نظیر:

- تعداد و ارزش خودروی اعضای خانوار
- تعداد و ارزش املاک خانوار
- تعداد سفرهای خارجی اعضای خانوار
- شغل اعضای خانوار: پزشکان، مدیران دولتی، وکلا، هیئت علمی، کارفرمای حقیقی یا حقوقی، صاحبان صرافى، اصناف، فعالان کسب و کار و ...
- مجموع حقوق و دستمزد اعضای خانوار

- تعداد اعضای خانوار
- استان یا منطقه محل زندگی خانوار بر مبنای مالکیت یا اجاره
- تراکنش های خرید اعضای خانوار از طریق دستگاه های کارتخوان و درگاه های پرداخت اینترنتی به شرح جدول:

مبنای دهک بندی خانوارها قرار گرفته اند که با اتصال ۳۰ بانک و پایگاه اطلاعاتی غیر از داده های بانک ها و نظام مالیاتی برای خانوارها فراهم آمده اند. دولت در فرایندی که در ادامه می آید، رسیدگی به اعتراض حذف شده ها را مشروط به بررسی حساب های بانکی و اطلاعات مالی آن ها کرده است.

اتاق تارک اطلاعات ثروتمندان بانکی کی روشن خواهد شد؟

اگر چه شاخص های فوق نشان می دهند که جهت گیری درستی درباره شناسایی خانوارهای نیازمند در جریان است اما شفاف نشدن ضریب اهمیت و فرمول شفاف و نهایی مرکز اب متغیرهای فوق، نشان دهنده این است که هنوز جمع بندی دقیق و قابل اعلامی از مجموعه این شاخص ها برای اطلاع رسانی عمومی وجود ندارد. به عنوان مثال؛ حدود مصرف، درآمد

تعداد اعضای خانوار	تک نفر	۲ نفر	۳ نفر	۴ نفر	۵ نفر	۶ نفر به بالا
متوسط هزینه کرد ماهانه در امسال	۴ میلیون تومان	۵ میلیون تومان	۶ میلیون تومان	۷/۵ میلیون تومان	۸/۵ میلیون تومان	به ازای هر نفر ۵۰۰ هزار تومان افزایش نسبت به خانوار ۵ نفره

زوجه در مهریه و عندالمطالبه بودن آن است و در صورت مطالبه مهریه باید زوج اقدام به پرداخت آن کند، در غیر این صورت با بی اعتنایی به پرداخت یا نداشتن دلایل کافی به زندان می رود و مرد باید درخواست حکم اعسار را تحویل دادگاه کند تا ناتوانی زوج برای پرداخت مهریه از جانب دادگاه ثابت شود.

برگرفته از سایت موسسه حقوقی پندار

و ثروت خانوارها برای تشخیص غیر نیازمند بودن به تفکیک چه میزان است، هنوز مشخص نیست.

از سوی دیگر مسئولان وزارت رفاه در حالی از احتمال کارایی بالای این فرمول در قطع یارانه ۲۰۰ هزار خانوار سخن گفته اند که به نظر می رسد محل اصلی چالش، در حذف گروه های بعدی تازه آغاز خواهد شد و آن جاست که سازو کارهای این چنینی کارایی خود را از دست خواهند داد و چاره ای جز بررسی حساب های بانکی و مالیاتی یعنی همان میوه های ممنوعه دولت در این طرح، وجود نخواهد داشت.

دولت در حالی بررسی اصلی ترین شاخص های سنجش درآمد و ثروت یعنی حساب های بانکی و مالیاتی را در آخرین گام پس از اعتراض افراد حذف شده در نظر گرفته است که هنوز معلوم نیست چرا همچنان بر رویکرد قبلی خود مبنی بر بررسی نکردن اطلاعات حساب های بانکی اصرار دارد؟ آن هم در شرایطی که این اقدام بر خلاف تجربه و سازو کارهای امتحان شده و مرسوم دیگر کشورهاست. جای بسی تامل است که هم اینک آمارهایی مبنی بر تملک ۷۴ درصد از کل سپرده‌های بانکی توسط یک درصد از سپرده‌گذاران وجود دارد و این افراد سالی بیش از ۲۰۰ هزار میلیارد تومان سود از بانک ها دریافت می کنند. بنابراین اساس رویکرد فعلی دولت در حذف یارانه بگیران، بیش از همه متضمن منافع این گروه برای غیر شفاف ماندن وضعیت مالی آن ها خواهد بود.

سیاه و سفید دور جدید حذف پردرآمدها

آغاز دور جدید حذف یارانه ثروتمندان می تواند سرآغاز اصلاحی بزرگ و مثبت در سیاست های رفاهی دولت به شمار آید. چرا که تاکنون پاشنه آشیل همه این سیاست ها اعم از یارانه نقدی، سبدهای غذایی و حتی آن چه از آن به عنوان یارانه پنهان یاد می شود، همین نامعلوم بودن دهک بندی خانوارها بوده است. البته همان گونه که اشاره شد، این امر مستلزم این است که بررسی وضعیت رفاهی خانوارها یک گام دیگر به جلو برود و از حالت سلبی کنونی به حالت ایجابی درآید. قطع به یقین باید گفت تا چند سال آینده و در شرایطی که چتر مالیاتی روز به روز گسترده تر می شود و به درستی ابعاد مختلف اقتصاد ایران را پوشش می دهد، این بی معناست که از پیشرفت سیاست های یارانه ای که مبتنی بر شناخت دقیق خانوارها و وضعیت مالی آن هاست، غفلت شود. عقب ماندگی نظام یارانه ای در کشور ما آن قدر زیاد است که می توان آن را از مصداق یایی های جزئی تا مخاطب شناسی سیاست بارانه ها، تفکیک نوع حمایت از آن ها و ... مشاهده کرد و همه این ها مسائلی است که موجب شده است سیاست های رفاهی در کشور تبدیل به سیاست های کور، عام و به تعبیر برخی پوپولیستی تبدیل شود.

چگونه باید اعتراض کرد؟

از دیگر مزایای دور جدید حذف یارانه ها، فرایند شفافی است که دولت برای اعتراض حذف یارانه بگیران اعلام کرده است. بر این اساس، حذف شدگان از فهرست یارانه بگیران که پیامک حذف را نیز دریافت می کنند، می توانند به شرح زیر، اعتراض خود را ثبت و پیگیری کنند.

۱- مراجعه (سرپرست خانوار یارانه بگیر) به دفتر پیشخوان با همراه داشتن کارت شناسایی معتبر، شماره همراهی که پیامک دریافت کرده اند و موبایلی که این پیامک را دریافت کرده است. طبق اعلام سخنگوی ستاد اجرایی تبصره ۱۴ قانون بودجه، مهلت مراجعه به دفتر پیشخوان، تا دو ماه پس از حذف یارانه است.

۲- تکمیل فرم رضایت نامه مبنی بر این که دولت اجازه دارد به کلیه اطلاعات مالی و بانکی افراد حذف شده دسترسی پیدا کند.

۳- دریافت کد رهگیری اعتراض توسط تلفن همراهی که به نام سرپرست خانوار ثبت شده است.

۴- مراجعه به سامانه اینترنتی yaraneh.mcls.gov.ir (که صفحه ای از سایت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است) تا ۴۸ ساعت پس از دریافت کد رهگیری و مشاهده اطلاعات بانکی.

۵- در صورت وجود اعتراض، ثبت اعتراض در سامانه * نتیجه بررسی های وضعیت اقتصادی فرد حذف شده به سرپرست خانوار پیامک خواهد شد و به گفته سخنگوی ستاد اجرایی تبصره ۱۴ قانون بودجه، در صورت وارد بودن اعتراض، یارانه ماهه‌ایی که به حساب فرد متقاضی واریز نشده است به‌صورت یک جا و در اولین نوبت واریز خواهد شد.

بسیاری از تولید کنندگان تنها سعی در جا انداختن محصول خود در اذهان عمومی می کنند و زمانی که خیال شان بابت مشتری های دایمی شان جمع شود کم کم از کارشان می دزدند. گواه این ادعا حرف های بعضی از خریداران است که می گویند حیف دیگر کیفیتش مانند قبل نیست! اما در کمال تعجب باز هم همان همیشگی را می خردند.

بعضی از کارشناسان بازار معتقدند فشارهای اقتصادی، نوعی فوبیا از انتخاب های جدید و عجله در خرید باعث می شود که افراد به قدیمی تر ها وفادار باشند. این در حالی است که گاهی جدیدترها که تازه وارد میدان شده اند سعی در جذب مشتری دارند و برای همین کیفیت های خوبی را وارد بازار کرده اند. البته این نکته به معنای کم کیفیت شدن محصولات در طول زمان نیست اما متاسفانه تعداد قابل توجهی از برند های شوینده، لوازم برقی و حتی خوراکی ها به این گونه اند. پس، هر از چند گاهی که به فروشگاه محله تان سر می زنید کمی وقت بگذارید و اطلاعات روی بسته بندی اقلام دیگر را نیز مطالعه کنید. گاهی خرق عادت کنید و محصولی جدید را به خانه ببرید هر چه باشد یک بار ضرر کردن بهتر از یک عمر ضرر کردن است.

بیشتر آن ها سعی می کنند که با تبلیغات فراوان و احتمالاً جوایز و جشنواره های متعدد محصول خود را هر طور که شده است، وارد سبد خانوارها کنند. داستان تا این جای کار مشکلی ندارد. تولید کننده به واسطه تولید محصول با کیفیت، مشتری های خوبی پیدا می کند و خریداران نیز با پرداخت مبلغی پول از محصول با کیفیتی برخوردار می شوند. اما بقیه داستان شنیدن دارد! بعضی از تولید کنندگان زمانی که مشتری های قابل توجهی به دست می آورند کم کم از کیفیت مواد اولیه محصولات شان می کاهند! و این اتفاق زمانی می افتد که حتی تولید کنندگان دیگر مانند همان ابتدا جشنواره ها همراه با جوایز ویژه را هم راه نمی اندازند. احتمالاً تبلیغات محصول هم به صورت قابل ملاحظه ای کم رنگ شده است! اما جالب این جاست که تولید کننده بدون هیچ پروایی کیفیت محصولات اش و حتی گاهی کمیت آن را نیز کاهش می دهد! به نظر شما علت این خوش خیالی تولید کننده در چیست؟

بله! درست حدس زدید، تولید کننده ها به خوبی دست بعضی از خریداران خود را خوانده اند. همان خریدارانی که با جمله همان همیشگی اقلام خود را انتخاب می کنند و می خردند.

دیرینه هایی که گول تان می زنند!

احتمالا تا الان چندین بار جمله تکراری «همان همیشگی» را به کار برده یا شنیده اید. واقعیت این است که بسیاری از افراد ترجیح می دهند به جای تجربه جدید از طعم ها یا حتی استفاده ابزارآلات و

چیزها، همان قدیمی های امتحان پس داده را دوباره استفاده کنند. منطق اقتصادی این افراد بسیار واضح و روشن است. از نظر آن ها به جای این که فرد مدام از این شاخه به آن شاخه ببرد و چیزهای جدیدی را امتحان کند که در بیشتر مواقع کارایی جنس نام آشنای قدیمی را هم ندارد، بهتر است که همان همیشگی را بخرد و دلش هم برای میزان پولی که داده است، قرص باشد. از نظر آن ها تجربه در خرید به این معناست که زمانی که به قلم کالایی مناسب رسیدی دیگر سراغ جایگزین ها نروی! باید در ابتدا گفت که منطق اقتصادی این دوستان تا حد زیادی درست است در حقیقت این منطق تا زمانی که تولید کننده به تعهدات اخلاقی خودش پایبند باشد خوب کار می کند! متاسفانه در میان بسیاری از تولید کنندگان یک نوع روش وجود دارد که به این صورت است: آن ها در ابتدای کار و برند سازی تمام سعی شان را می کنند که محصول با کیفیتی را روانه بازار کنند.

سمیه محمدنیا حناپی
روزنامه نگار

گول نخوریم *